

Başa barmadyk söwda / satiriki hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar, Sözler

написано kitapcy | 23 января, 2025

Başa barmadyk söwda / satiriki hekaýa BAŞA BARMADYK SÖWDA

Kesbimizden kemal tapdyk. Hudaýa şükür, sargylarymyz ýetik. Obada kim jaý gurdurjak bolsa, köplenç, bize ýüz tutýar. Üç bolup işleyärис. Birimiz – suwagçy, ýene birimiz – laý garyjy, men – kerpiç örүji.

El telefonlarynyň ýaňy çykyp başlan wagtlarydy. Sopy aganyň toý sadakasyndan çykyp, iş ýerimize bardyk. İşe başlamazdan ozal, bir gök çay içeliň diýip, dyz deňečer ören kerpiçlerimiziň üstünde gümür-ýamra oturdyk. Şol wagtam bir täsin owaz gulagymza degdi. Mäti aganyň ogly Annasähet ýaňky ýakymly sesiň hoş owazyna tigir sürüp, hiňlenip geçip gitdi. Ol gözden ýitensoň, men:

– Bu owaz Annasähediň niresinden çykd-aý? – diýdim.

Kadır meniň bu soragyma hezil edip güldi-de:

– Jübüsinden çykdy, jübüsinden. Bu şol täze çykan el telefony. Täsin tarapy, ýurduň islendik nokadyndan birek-birek bilen habarlaşyp bolýar. Özem radiosam bar, surata-da alýar – diýip, sözünü degişme bilen dowam etdi. – Nädersiň, Janmyrat, radiojyk diňläp işläýseň, kerpiçleriň özi örüliberse.

Şondan soň ol enjamdan edinmegiň kül-külüne düşmersiňmi. «Häzir şäherde belli-belli ýerlerde satylýamyşyn şol telefonlar» diýip, Toýlam Kadyryň sözünüň üstünü ýetirdi. Kän wagt geçmän gerek puly topladym. Ak kagydzan bukjajyk ýasap, içine pulumy salyp, bukjanam gowy edip togarlap, sapak bilen daňdym, onam penjegimiň çep tarapynyň içki jübüsine saldym-da, ir säherden eňdim şähere bakan. «Iň gowusyny, sesi batly çykýanyny, gara reňklisini, özem surata düşürip bolýanyny alaryn» diýip, arzuwlara berlip barşyma, şähere nädip ýetenimizem bilmändirin.

Awtobusdan düşjek bolanymda, sürüjiden telefon satylýan ýeriň

salgysyny soradym.

– Inim, sen hol duralgada duranlardan sorap göräý! – diýdi-de, sürüji ýoluň o ýüzünde duran adamlara ümledi.

Ýörite pyýadalar üçin niyetlenen geçelgeden geçip, duralga bardym. Şol wagt duralga gelip saklanan awtobusyň sürüjisinden soradym.

– Salawmaleýkim, agam, awtobusyňz telefon satylýan bazara barýam-aý?

– Ýok, inim. Ýigrimi dokuza münäý. Şol edil bazaryň deňinde saklanýar.

Sürüjiniň diýen belgili ulagyna mündüm. Awtobusda ýolagçy köpdi.

Esli gidenimizden soň, megerem, şäheriň dürli künjegine awtobuslaryň ugraýan merkezi bolmaly, şol ýerde saklananymyzda, adamlar awtobusdan düşüp, çar ýana pytradylar. Awtobusyň içiniň mähellesi biraz ýeňleşdi. Yzrakda boş ýerler peýda boldy. Pursatdan peýdalanyп, sürüjiden bazara çenli ýene näceräk ýöremelidigini soradym. Ol entek ep-esli ýoluň bardygyny aýtdy.

Aýak üstünde durmaýyn diýdim. Gyslyşykda der basanlygy sebäpli, penjegimi çykaryp, awtobusyň açık aýnasyna golaý oturgyçlaryň biriniň «egnine» atdym-da, şol ýerde çökdüm. Awtobus ugrandan kän wagt geçmäňkä, ymyzgananymy özümem duýman galypyryny. Sürüjiniň: «Kim bazary sorady? Bazara ýetdik» diýen sesine oýanyp, laňña ýerimden galdyм. Penjegimi alyp, atylyp awtobusdan çykdym.

Begenjime ýüregim gursagymdan çykaýsam diýýär. «Häzir telefonly bolýan...».

Bazaryň bir çetinden girdim. Telefon satylýan dükany tapdymda, içinden iň soňky çykanyň, iň naýbaşysyny saýlamaga durdum. Bahalary bilen gyzyklanyp, elimi penjegimiň jübüsine sokanymdan, ýüregim agzyma geldi. Edil şol pursat serime: «Awtobusyň gyslyşygynda ýa-da penjegimi çykaryp ırkilemde, biri eli egrilik edäýdimikä» diýen pikir geldi. Özümi ýitirdim. Satyjynyň: «Inim, saýladyňmy?» diýen sözlerinem gulagymyň deňinden geçirip, ysgynsz halda dükandan çykdym. Öz ýanymdan: «Arzuwlaryma sogan dograldy. Barysy puja çykdy»

diýip, gurbaty gaçan bedenimi diwara söýedim. Soňam, düka nyň agzynda ýere çökdüm. «Bäh, bäh» diýip, gaýtaladym durdum. Yöne ol ýerde kän oturmadm. Bir ýerlerden gelen sergin şemal derçigen maňlaýymy sypalady. Şol şemal göýä umyt atyny alyp gelen ýaly, «Hany, tur, atlan!» diýdi-de, egnimden çekdi. Çalasynlyk bilen ýerimden turdum. Duralga tarap ylgadym. Baryp, ol ýerdäki duranlardan hälki düşen ýigrimi dokuzlyk awtobusyň indiki saklanjak duralgalaryny soradym. Duranlaryň biri bazaryň garşysynda gür baglyga bürenip oturan uly seýilgähi görkezip, awtobusyň uzak aralykdan aýlanyp gaýdýandygyny hemem onuň seýilgähiň aňry ýüzünde säginjekdigini aýtdy. «Näçe minutlyk ýol» diýenime-de: «Seýilgähiň içi bilen gönüleseň, on minutda baryp bolýar» diýip jogap berdi.

Men on minuda galmaýyn diýip, salga tarap ylgadym. Özem köp ylgadym.

Ylgamda-da on minuda ýetip bilmədim. Örən uly seýilgäh eken. Ugur-utgamy ýitiräydimmikäm diýip, haş-haşlap gelşime, biraz aýak çekdim. Halys surnukdym. Der basan ýüzümi ýeňim bilen süpürdim. Dursam, awtobusa ýetişmerin diýip, ýene ylgadym. Ahyry seýilgähden çykdym. Duralgada duran ýigrimi dokuzlyk awtobusy görübem, el bulap, has-da badymy çaltlandyrdim. Ýeteňkirläberenimde, awtobus ýerinden gozganaýmazmy, sesimiň ýetdiginden «Garaş, garaş!» diýip gygyrdym. Sürüji bolsa muňa pitiwa-da etmän gidiberdi.

Aňyrdan aljyrap gelýänimi görendir-dä, özüm bilen deň-duşrak oglan:

— Dost, ýigrimi dokuza münjek bolduňmy, häzir barybir şu ýerden yzyna geçýär. Mundan aňyrdar olaryň iň soňky duralgası, şol ýerde 10 minut eglener, soň yzyna gaýdar — diýdi.

Onuň bu aýdanyna azajyk göwnüm göterilenem bolsa, ýüregim agzymdan çykaýjak boldy. Uzakdan awtobus göründi. Az salymdan duralga golaýlan ýigrimi dokuzlygy sürüjisinden tanaýdym. Ulag gelip durandan, okdurylyp mündüm. Awtobus soňky nokatdan gaýdansoň, içiniň adamy azrakdy. Men hälki oturan ýerimi sermäp başladym. Eglip, oturgyçlaryň aşaklaryna seretdim. Hemmeler geň galmak bilen maňa seredýärdi.

Awtobus duralgada saklandy. Ine, garaşylmadyk görnüş. Gözlerim bukjany görýär. Öň hatarda duran bir ýaş ýigidiň elindäki penjeginiň içki jübüsinden bukja çykyp dur. Bardym-da, onuň egnine ýapyşdym.

- Hany, bukjany çykar penjegiňden!
- Näme boldy, agam?!
- Näme bolanyny özüň gowy bilyän – diýip, penjeginiň içki jübüsinden bukjany sogrpup aldym. Awtobusdakylaryň hemmesiniň nazary bizde. Hiç zada düşünmän, äm-säm bolup duran ýigide garap:
- Ine, bolan zat! – diýip, bukjany açsam, içinden hat çykdy. Üstümden gaýnag suw guýlan ýaly boldy. Yüzüm gyzyp gitdi. Nähak ýere birine töhmet atanyň üçin erbet ýüregim gyýyldy. Awtobusdan nä dip düşenimi bilemok. Bir-ä bukjany ýigidiň eline gysdyranym, birem zordan: «Bagışla, inim!» diýenim ýadyma düşýär.

Seýilgähdäki oturgyçlaryň birinde doňnaradaş bolup otyryn. Bu günüki bolan wakalary serimde aýlap, pikirlere berlip oturyşma, galanja pulumy bir göreýin diýip, jübülerimi sermeläp ugradym. Çep goltuk jübime elimi sokanymdanam, gözlerim ýitelip gitdi. Penjegimi çykaryp, içki jübüsini barlasam, ýyrtyk eken. Ine, saňa gerek bolsa! Pully bukja jübimiň ýyrtygyndan içlige gaçan bolsa nätjek.

Muňa, bir tarapdan, begenen bolsam, beýleki tarapdan düşüp ýören günüm üçin öz-özüme käýindim. Telefon almak höwesimem gaçdy-da, oba gaýtmak üçin duralga tarap yöneldim.

Azat JEPBAROW. Satiriki hekaýalar